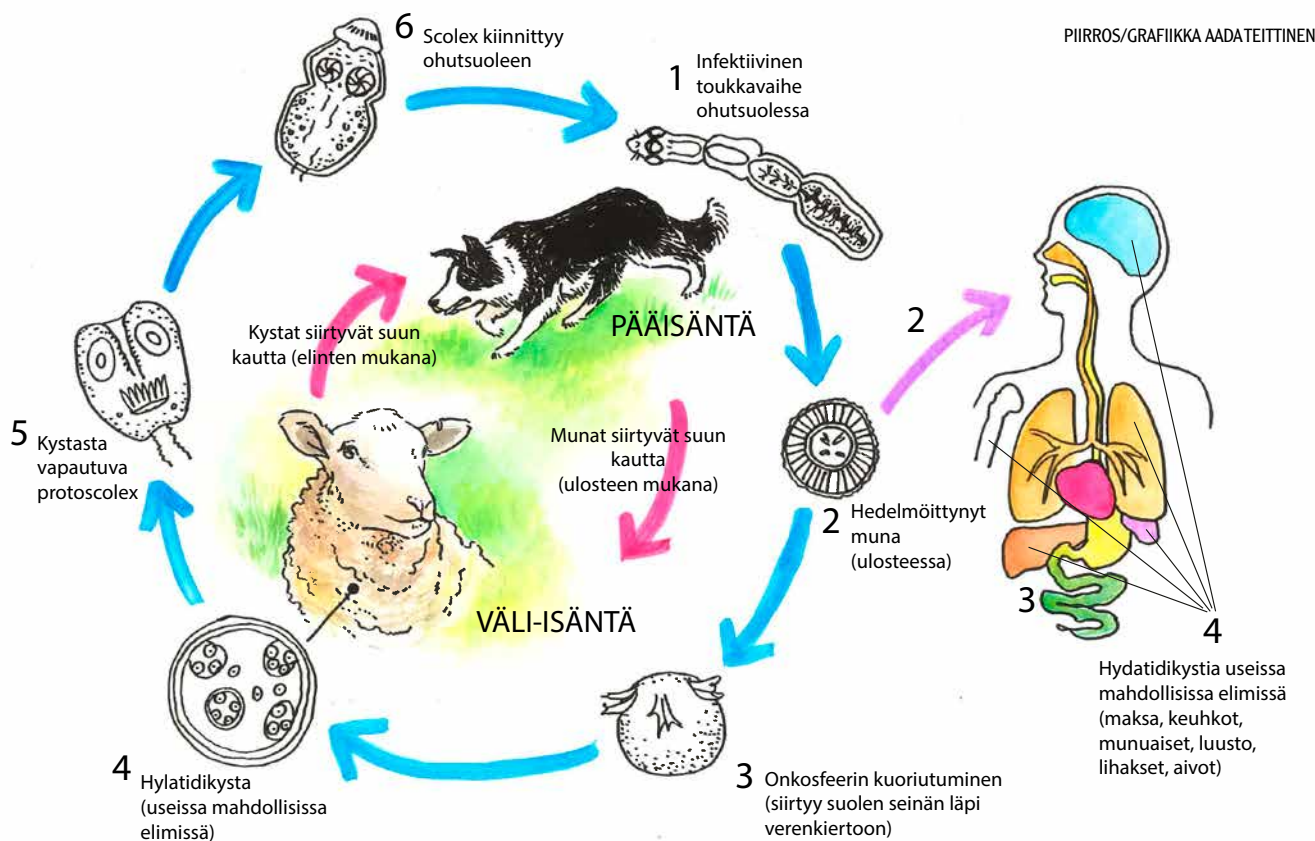

Madotus heisimatoja vastaan elintärkeää – ekinokokkoosi voi tappaa

Ekinokokkoosi on loismadon aiheuttama tauti, jota aiheuttavat *Echinococcus granulosus* tai *Echinococcus multilocularis*. Ne ovat heisimatoihin kuuluvia loisia, joiden pääisäntänä toimivat lihansyöjät, esimerkiksi koira, kettu ja susi. Tartunta ei aiheuta pääisännille oireita. Heisimatojen elinkierto kuuluu madon aikuisvaihe pääisännän ohutsuolessa. Madon munat leviävät pääisännän ulosteen välityksellä ympäristöön ja sitä kautta toukkavaiheina väli-isäntään, esim. myyrään, ihmiseen tai kotieläimiin. Väli-isännässä loisen toukkavaiheet lisääntyvät suvuttomasti ja muodostavat sisäelimiin nesteen täyttämiä rakkulamaisia muodostumia, **hydatidikystoja**. Tavallisimmin rakkuloita esiintyy maksassa ja keuhkoissa. Loisen elämänsykli umpeutuu, kun pääisäntä syö loisrakkuloita sisältäviä elimiä.

Ekinokokkoosi tarttuu myös ihmiseen

Ihminen voi toimia molempien *E. granulosus* ja *E. multilocularis* heisimatolajien väli-isäntänä. Tartunnan voi saada esimerkiksi koiran, ketun tai suden ulosteen tai sen saastuttaman veden,

marjojen tai sienien välityksellä tai koiran turkkiin tarttuneista madon munista. Keski-Euroopassa ekonokokit estävät varsin tehokkaasti luonnonmarjojen nauttimisen. Ihmisessä toukat muodostavat kudoksissa nestettä täyttäneitä rakkuloita, hydatidikystoja. Heisimatojen vastustus on Suomessa sekä yksilön terveyden että koko valtakunnan luonnonmarjastus- ja sienestyselinkeinon sekä metsien virkistyskäytön kannalta äärimmäisen tärkeä asia. Viime aikoina mm. Ukrainan tragedian aikaisen maastapaon ja pakolaisuuden aikana ulkomaisten lemmikkien tuonti Suomeen on nostanut asian tapetille.

Hoitamattomana ekinokokkoosi tappaa. Vuodesta 2000 lähtien valtakunnalliseen tartuntatautirekisteriin on tehty muutamia ilmoituksia ihmisillä todetuista *Echinococcus granulosus*-infektioista vuosittain. Tätä ennen rekisteriin oli tehty vain yksi ilmoitus 1998. Vuoteen 2018 asti kaikki todetut tartunnat ovat olleet ulkomailla saatuja lukuun ottamatta keuhkokuumeen 2015 todettua toistaiseksi ainuttakaan kotoperäistä tartuntaa. *E. multilocularis* tartuntaa ei ole koskaan todettu ihmisellä Suomessa.

Ulkomailla vierailut ja tuontikoirat tarkkaan syyniin

Suomessa esiintyvän *E. granulosus* -genotyypin väli-isäntiä ovat hirvet ja porot, minkä takia loista kutsutaan meillä hirviekinokokiksi. Samalla periaatteella *E. multilocularis* -lajia kutsutaan myyräekinokokiksi, koska väli-isäntiä ovat myyrät. *E. multilocularis*-loista ei ole toistaiseksi tavattu Suomessa, mutta sitä esiintyy esimerkiksi Virossa, jossa se todettiin vuonna 2005. Joulun alla 2010 ammuttiin Länsi-Ruotsissa tartunnan-kantajaksi osoittautunut kettu. Tämä oli ensimmäinen havainto loisesta Fennoskandiassa.

Teurastamoiden lihantarkastuksen yhteydessä (erityisesti riista) voidaan löytää *E. granulosus* -toukkia sisältäviä loisrakkuloita. Sellaiset ruhon osat ja elimet, joissa havaitaan loisrakkuloita, hylätään ja ne hävitetään siten, etteivät ne voi joutua lihansyöjien ravinnoksi.

Lisäksi koirien säännöllisestä heisimatolääkityksestä on syytä huolehtia varsinkin poronhoitoalueella. Metsästyskoirat tulisi lääkittää ennen ja jälkeen metsästyskauden. Kaikki koirat, jotka vierailevat ulkomailla, tulee lääkittää heisimatoihin purevalla loislääkityksellä. Erityisesti *E. multilocularis*-loisen leviämisen estämiseksi Suomeen saapuvat koirat edellytetään lääkittävän heisimatojen varalta ennen maahan tuloa.

Lähde: Ruokavirasto

KONEURAKOINTI MIKKO HÄGGMAN OY

Somero, puh. 040 762 1677

- Lietteen multaukset
- Kuivalannan levitykset
- Haketus ja hakkeen myynti
- Säilörehun korjuut ajosilppuriketjulla ja yhdistelmäpaalaimella
- Energiapuun hakkuut giljotiinikouralla
- Muut maa- ja metsätalouteen liittyvät työt

MADOTUSKÄYTÄNNÖT HEISIMATOTARTUNNAN VASTUSTUSTA AJATELLEN

Ekinokokkilääkitys (vaikuttavana aineena mm. pratsikvanteeli):

1. Lääke voidaan antaa koiralle 24-120 tuntia ennen Suomeen saapumista, suositus, että se annetaan viimeistään viimeisessä maassa ennen Suomeen tulemistä.
tai
2. Lääke voidaan antaa kaksi kertaa ennen matkalle lähtemistä ja uusia aina 28 päivän sisällä, jotta suoja säilyy. Lääke tulee antaa lisäksi vielä Suomeen palattua.
 - Pitkäaikaisempi lääkitys kannattaa, mikäli koiran kanssa matkustaa useasti.
 - Kaikista lääkityksistä tulee olla koiran passissa eläinlääkärin tekemä merkintä.

Kertalääkityksen (1-5 vrk:n säännön) ja 28 vrk:n säännön eroavaisuudet:

1-5 vrk:n sääntö on tavanomainen lääkitystapa, jota käytetään, kun matkustetaan ei-ekinokokista vapaasta maasta ekinokokista vapaaseen maahan. Tapaa voidaan käyttää Suomeen, Norjaan, Irlantiin ja Maltalle matkustettaessa. Jos koira saa **ulkomailla** (ei-ekinokokista vapaassa maassa) ekinokkitartun-

nan, niin mahdollisimman lähellä Suomeen paluuta ulkomailla annettu kertalääkitys ehkäisee ekinokokin tulemisen Suomeen koiran mukana. Lääke tulee antaa vähintään 24h ennen Suomeen saapumista, sillä 24h aikaikkunan sisällä koira ulostaa mahdolliset ekinokokkiloiset ulos elimistöstään ennen Suomeen saapumistaan. Suomi on ekinokokista vapaa maa eli koira ei voi loista täällä saada. Jos lääke annettaisiin koiralle Suomessa ennen matkaa, ei se ehkäisisi mahdollista tartuntaa ulkomailla olon aikana.

28 vrk:n sääntö taas on vaihtoehtoinen lääkitystapa, jonka ovat ottaneet käyttöönsä vain Suomi ja Norja. Muihin ekinokokista vapaisiin maihin (Irlanti, Malta) matkustettaessa 28 vrk:n sääntöä ei voi käyttää, vaan silloin tulee käyttää kertalääkitystä, jolloin koira lääkitään 1-5 vrk:ta ennen kyseisiin maihin saapumista. 28 vrk:n säännön tarkoituksena on helpottaa koiranomistajien **säännöllistä** matkustelua. 28 vrk:n säännössä tarkoitus on katkaista ekinokokkiloisen kiertokulku säännöllisellä lääkityksellä. Lääkityskertoja vaaditaan vähintään kolme (kaksi ennen matkaa ja kerta matkan jälkeen), jotta sääntöä käytettäisiin oikein.

Lähde: Ruokavirasto